

## Liikenne- ja viestintävaliokunta

**Yle kuriin nyt!**

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Yle kuriin nyt! (KAA 7/2024 vp): Asia on saapunut valiokuntaan.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:

- aloitteen tekijä Lauri Laitinen
- aloitteen tekijä Jere Tuononen
- aloitteen tekijä Binga Tupamäki
- aloitteen tekijä Eemeli Vuollo
- erityisasiantuntija Roosa Patrakka, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Petri Makkonen, Liikenne- ja viestintävirasto
- toimitusjohtaja Merja Ylä-Anttila, Yleisradio
- strategia- ja palvelujohtaja Marit af Björkesten, Yleisradio
- talousjohtaja Maisa Hyrkkänen, Yleisradio
- sidosryhmäjohtaja Suvi Aherto, MTV Oy
- viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtaja Marcus Wiklund, Sanoma Media Finland Oy
- Uutismedian liitto ry:n lakiasiaintohtaja Ismo Huhtanen, Medialiitto ry

### KANSALAISALOITE

Kansalaisaloitteessa vaaditaan, että Yleisradio osallistuu tiukempiin taloudellisiin sopeutustoimiin ja sen lakisääteiset tehtävät rajataan tarkemmin vastaamaan kansalaisten tahtoa ja yhteiskunnan tarpeita. Aloitteen mukaan Yleisradion on osoitettava vastuullisuutta verovarojen käytössä ja sopeuduttava julkisen talouden realiteetteihin kuten muidenkin julkisten toimijoiden. Kansalaisaloitteen mukaan on myös varmistettava, ettei Yle-veroa koroteta sopeutustoimien seurauksena, vaan Yleisradio ohjataan tarkkarajaisemmilla tehtävillä ja tiukemmalla rahoituksella keskittymään vain tärkeimpiin ydintehtäviinsä: tiedonvälitykseen, ajankohtaisohjelmiin, kansalliskulttuurin tukemiseen ja kriisiajan viestintään.

## Valiokunnan mietintö LiVM 4/2025 vp

### VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Valiokunta pitää hyvänä, että kansalaisaloite on nostanut Yleisradion rahoitusta koskevia erilaisia näkökulmia keskusteluun ja antanut eduskunnalle tilaisuuden pohtia monipuolisesti myös Yleisradion tehtäviin liittyviä näkökohtia. Mahdollisuus tuoda kansalaisaloitteella eduskunnan käsiteltäväksi kansalaisten tärkeiksi katsomia asioita täydentää ja tukee osaltaan edustuksellista demokratiaa.

*Yleisradion sopeutustoimet, tehtävien rajaaminen ja nykyinen parlamentaarinen valmistelu- ja päätöksentekomalli*

(2) Kansalaisaloitteessa vaaditaan, että Yleisradiolle asetetaan tiukemmat taloudelliset sopeutustoimet. Aloitteen perustelujen mukaan kansalaiset kokevat Yleisradion nykymuotoisen toiminnan ja rahoituksen olevan ylimitoitettua. Aloitteen mukaan Yleisradion liian vahva taloudellinen asema sekä laveasti määritelty julkisen palvelun tehtävä vaikuttavat mediatoimialan kilpailuasetelmaan ja heikentävät muun muassa kaupallisen median toimintamahdollisuuksia. Kansalaisaloitteessa vaaditaan tiukempien sopeutustoimien lisäksi, että Yleisradion lakisäätteiset tehtävät rajataan nykyistä tarkemmin, jotta Yleisradio keskittyisi nykyistä enemmän ydintehtäviinsä.

(3) Lisäksi kansalaisaloitteessa on tuotu esille, että nykyinen Yleisradion rahoitusta ja tehtäviä koskeva yksimielisyyteen perustuva parlamentaarinen päätöksentekomalli tekee Yleisradiota koskevan sääntelyn muuttamisen ja päätösten tekemisen erittäin vaikeaksi. Aloitteen mukaan Yleisradiota koskevien muutosten tekeminen on yksimielisyysvaatimuksesta johtuen vaikeampaa kuin perustuslain muuttaminen, ja saadun selvityksen mukaan pienikin oppositioryhmä pystyy halutessaan estämään päätösten tekemisen. Tilanne kyseenalaistaa aloitteen perustelujen mukaan demokratian peruseriaatteet ja kaventaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa Yleisradion toimintaan.

(4) Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että parlamentaarinen asioiden työryhmävalmistelu perustuu edustukselliseen demokratiaan, jossa vaaleissa valitut eri eduskuntaryhmien kansanedustajat pohtivat ja valmistelevat yhdessä yhteiskunnallisesti erityisen merkittäviä kysymyksiä. Menettelytapaa on käytetty yleisemminkin myös muilla toimialoilla, ja parlamentaarisen valmistelun on katsottu vahvistavan päätöksenteon ja valmistelun legitimitettä.

(5) Lainsäädännössä tai alemman asteisessa sääntelyssä ei edellytetä yksimielisyyttä Yleisradiota koskevassa parlamentaarisessa valmistelussa ja päätöksenteossa. Kyse on eduskuntaryhmien kesken vakiintuneesta menettelystä Yleisradion rahoituksesta ja tehtävistä päätettäessä. Saadun selvityksen mukaan menettelyllä on katsottu olevan päätöksenteon pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta yli hallituskausien edistäviä sekä Yleisradion riippumattomuutta tukevia vaikutuksia.

(6) Asian käsittelyn yhteydessä ja asiantuntijakuulemisessa on nostettu esille useampia tutkimuksia ja tutkimustuloksia. Toisaalta kansalaisaloitteessa on viitattu Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) syksyn 2022 Arvo- ja asennetutkimukseen, ja tuotu esille, että kyseisen tutkimuksen mukaan yli puolet suomalaisista (53 prosenttia) katsoo, että Yleisradion rahoitusta tulisi leikata. Toisaalta asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että kansalaisten luottamus Yleisradion toimintaan on korkealla tasolla ja viitattu markkinatutkimusyritys Norstatin syksyllä 2024 toteut-

## Valiokunnan mietintö LiVM 4/2025 vp

tamaan kyselytutkimukseen, jonka mukaan 82 prosenttia suomalaista pitää Yleisradion uutisia luotettavina.

*Asian käsittely sekä valiokunnan arviot ja johtopäätökset*

(7) Liikenne- ja viestintävaliokunta järjesti kansalaisaloitteesta julkisen kuulemisen 19.3.2025 ja kuuli aloitteesta myös muun muassa media-alan kaupallisia toimijoita.

(8) Yleisradion lakisääteisenä tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Valiokunta pitää Yleisradion tehtäviä erittäin tärkeinä muun muassa kansallisen kulttuurin ja identiteetin, kansallisen yhtenäisyyden, erilaisten erityisryhmien tarpeiden, demokration toteutumisen ja muun muassa huoltovarmuuden kannalta. Valiokunta painottaa Yleisradion alueellisen toiminnan keskeistä merkitystä sekä Yleisradion roolia huoltovarmuuden kannalta. Myös Yleisradion julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta arvioinut parlamentaarinen työryhmä kiinnitti huomiota Yleisradion huoltovarmuuteen liittyviin tehtäviin ja piti mietinnössään ensisijaisen tärkeänä, että Yleisradion valtakunnallinen ja maakunnallinen uutistoiminta ja lähetykset turvataan monimuotoisen tiedonvälityksen varmistamiseksi.

(9) Asian käsittelyn yhteydessä on myös nostettu esille, että Yleisradio on oikeudelliselta muoltaan osakeyhtiö, mikä asettaa omalta osaltaan vaatimuksia Yleisradion toiminnalle.

(10) Digitalisaatiokehityksen myötä syntynyt media-alan murros on vaikuttanut merkittävästi mediamarkkinan palvelukehitykseen ja kansainvälistymiseen, kuluttajakäyttäytymiseen sekä mainosmarkkinoiden muuttumiseen. Kotimaiset toimijat joutuvat kilpailemaan paitsi keskenään, myös suurten kansainvälisten toimijoiden kanssa, mikä haastaa entisestään kotimaisen median toimintaedellytyksiä. Valiokunta pitää mediakentän monipuolisuutta ja moniäänisyyttä tärkeänä ja katsoo, että kaupallisella medialla ja sen toimintaedellytyksillä sekä Yleisradion ja yksityisen median välisen tasapainon toimivuudella on tässä kokonaisuudessa keskeinen roolinsa. Osassa asiantuntijalausunnoista on katsottu, että Yleisradion tulisi keskittyä muuta mediatarjontaa täydentävän televisio- ja radio-ohjelmiston tarjontaan.

(11) Yleisradion julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta arvioinut parlamentaarinen työryhmä toi esille 12.9.2024 julkaistussa mietinnössään, että se tunnistaa valtiontalouden vaikean tilan ja tarpeet merkittävälle julkisen talouden sopeutuksille sekä pitää perusteltuna, että myös Yleisradio osallistuu säästötalkoisiin muiden yhteiskunnan tärkeiden toimintojen tavoin. Työryhmä kiinnitti huomiota myös siihen, että Yleisradion rahoituksen taso on verrattain korkea muihin eurooppalaisiin yleisradioyhtiöihin nähden. Liikenne- ja viestintävaliokunta hyväksyi 15.11.2024 parlamentaarisen työryhmän työhön perustuneesta hallituksen esityksestä mietinnön (HE 184/2024 vp — LiVM 12/2024 vp), jonka mukaan Yleisradion rahoitus säilyy vuoden 2024 tasolla vuoteen 2027 saakka. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarvittavien säästötoimenpiteiden käytännön toteuttamista koskeva arviointityö on tällä hetkellä vielä osittain Yleisradiossa kesken.

(12) Saadun selvityksen mukaan parlamentaarisen työryhmän työhön perustuva hallituksen esitys, joka toteuttaa työryhmän muut kuin rahoitukseen ja niin sanottuun indeksijäädytykseen liittyvät ehdotukset, tulee eduskunnan käsittelyyn vielä kevään 2025 aikana. Valiokunta ottaa näi-

## Valiokunnan mietintö LiVM 4/2025 vp

hin muun muassa Yleisradion tehtäviä, valvontaa ja toiminnan avoimuutta koskeviin säännösehdotuksiin yksityiskohtaisemmin kantaa myöhemmin kyseisen hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä.

(13) Liikenne- ja viestintävaliokunta katsoo, että parlamentaarisen työryhmän mietinnössään tekemät arviot ja ehdotukset Yleisradion rahoituksesta, tehtävistä ja muusta sääntelystä ovat asianmukaisia. Saamansa selvityksen perusteella ja parlamentaarisen työryhmän työ huomioon ottaen valiokunta ei näe tässä vaiheessa tarkoituksenmukaiseksi ottaa kantaa Yleisradion rahoitukseen tai Yleisradion tehtävistä säätämiseen parlamentaarisen työryhmän ehdotuksista poikkeavalla tavalla. Liikenne- ja viestintävaliokunta katsoo lisäksi, että sen tehtäviin ei lähtökohtaisesti kuulu eri eduskuntaryhmien kesken vakiintuneen parlamentaarisen valmistelu- ja päätöksentekomallin arviointi tai sitä koskevien muutosehdotusten tekeminen.

(14) Näin ollen liikenne- ja viestintävaliokunta ei voi puoltaa kansalaisaloitteen hyväksymistä.

### VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

*Eduskunta hylkää kansalaisaloitteeseen KAA 7/2024 vp sisältyvän ehdotuksen.*

Helsingissä 2.4.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jouni Ovaska kesk  
varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas  
jäsen Marko Asell sd  
jäsen Heikki Autto kok  
jäsen Seppo Eskelinen sd  
jäsen Petri Huru ps  
jäsen Aleks Jänntti kok  
jäsen Vesa Kallio kesk  
jäsen Marko Kilpi kok  
jäsen Sheikki Laakso ps  
jäsen Mats Löfström r  
jäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd  
jäsen Jani Mäkelä ps  
jäsen Martin Paasi kok  
jäsen Pinja Perholehto sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula